

Direkcija za ekonomsko planiranje BiH

Riječ direktora

Bilten, izdanje 2017, Direkcije za ekonomsko planiranje Vijeća ministara BiH (DEP) tematski je posvećen globalnim ciljevima održivog razvoja. Cilj Biltena je upoznati javnost BiH sa Agendom za održivi razvoj 2030 (SDG). Ciljevi održivog razvoja su univerzalni i primjenjivi su u svim zemljama. U njihovoj provedbi treba uzeti u obzir specifične prilike, mogućnosti i uvjete svake zemlje. Odgovornost prema građanima bit će ključna za uspjeh Agende u Bosni i Hercegovini.

Dimenzije održivog razvoja (okolišna, društvena i gospodarska) provode se putem sedamnaest ciljeva održivog razvoja i 169 podciljeva u područjima kao što su: siromaštvo i nejednakost, sigurnost opskrbe hranom, kvaliteta života i dobrobit za sve, zdravlje, obrazovanje, održiva potrošnja i proizvodnja, zaposlenost, rast, infrastruktura, održivo upravljanje prirodnim resursima, klimatske promjene, rodna ravnopravnost, prilagodljivi, uključivi i održivi gradovi i naselja, klimatske promjene kao i pristup pravosuđu te učinkovite i odgovorne institucije.

DEP uz potporu Vijeća ministara i UN-a te u suradnji sa svim relevantnim institucijama u BiH nastavlja rad na provedbi Rezolucije UN A/RES/70/1 i aktivnom informiranju svih sudionika o ciljevima održivog razvoja.

Nadamo se da će ovaj bilten biti poticaj za institucije i ostale relevantne sudionike da aktivno sudjeluju u konsultativnom procesu određivanja BH ciljeva, podciljeva i indikatora za praćenje njihova ostvarenja.

Direktor : **Zoran Zeljko**

- Cilj 1:** Svijet bez siromaštva
- Cilj 2:** Svijet bez gladi
- Cilj 3:** Zdravlje i blagostanje
- Cilj 4:** Kvalitetno obrazovanje
- Cilj 5:** Rodna ravnopravnost
- Cilj 6:** Čista voda i sanitarni uslovi
- Cilj 7:** Pristupačna energija iz čistih izvora
- Cilj 8:** Dostojanstven rad i ekonomski rast
- Cilj 9:** Industrija, inovacije i infrastrukture
- Cilj 10:** Smanjenje nejednakosti
- Cilj 11:** Održivi gradovi i zajednice
- Cilj 12:** Odgovorna potrošnja i proizvodnja
- Cilj 13:** Očuvanje klime
- Cilj 14:** Očuvanje vodenog svijeta
- Cilj 15:** Očuvanje života na zemlji
- Cilj 16:** Mir, pravda i snažne institucije
- Cilj 17:** Partnerstvom do ciljeva

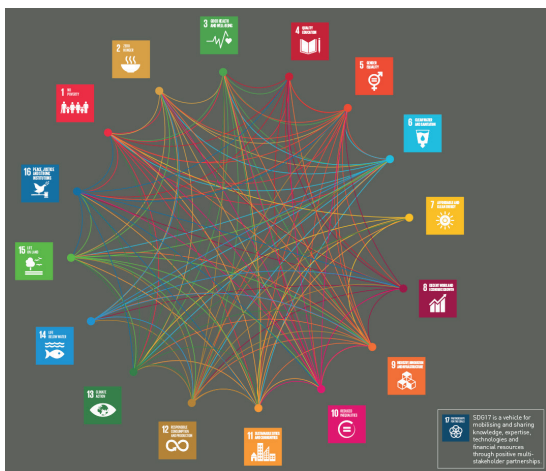
„Ujedinjeni u zajedničkom vjerovanju u vrijednosti utkane u Povelji Organizacije, obvezujemo se da ćemo dati novo značenje viziji pravednog i održivog svijeta, oslobođenog siromaštva, straha svake vrste i potlačenosti“

(Predsjedavajući predsjedništva BiH Dr. Dragan Čović, Samit o održivom razvoju nakon 2015., 70. Opća skupština UN u New Yorku)

17 ciljeva
169 podciljeva

**Kompleksna i
povezana agenda**

**Međovisnost između
ciljeva i podciljeva**

Kako su Ciljevi održivog razvoja (SDG) drukčiji od Milenijumskih razvojnih ciljeva (MDG)?

Više dimenzija siromaštva i nejednakosti preuzeto je iz MDG-a, npr. niski prihodi, nejednakost spolova, nedostatak školovanja i naobrazbe, nedostatak pristupa zdravstvenoj zaštiti, nedostatak čiste vode i sanitarija i drugo. Najvažnija razlika između SDG i MDG je naglasak na održivom razvoju; definicija održivog razvoja evoluirala je u holističniji pristup, povezujući tri dimenzije održivog razvoja: ekonomski razvoj, socijalno uključivanje i održivost životne sredine.

Ciljevi održivog razvoja obuhvaćaju ne samo mjerljive promjene

u dobrobiti ljudi, ekonomski razvoj zemalja i bolje okruženje na planeti, već i način na koji će se te promjene provesti. SDG-i prevazilaze Milenijumske razvojne ciljeve po pitanju korjenitih uzroka siromaštva i nejednakosti, kao što su slaba vladavina prava, korupcija i tradicije i norme koje sprovode diskriminaciju bilo po polu, kulturnom identitetu ili socijalnom statusu. U suštini, SDG ima fokus na ljude koji su "ostavljeni" i na njihovo uključivanje. Nitko nije ostavljen ili izostavljen, jer "vlade, međunarodne organizacije, poslovni sektor i drugi nedržavni akteri i pojedinci moraju doprinositi."

„Ovaj Sporazum povijesni je događaj i važan korak prema globalnom djelovanju u području održivog razvoja. Ponosno ističem snažno zalaganje EU-a za postizanje ambicioznog ishoda, od samog početka procesa. Riječ je o globalnom programu kojim su obuhvaćene sve zemlje, bogate i siromašne, u cilju potpune integracije ekonomske, društvene i okolišne dimenzije održivosti. Radi se o ključnom postignuću u pogledu dogovora cijelog svijeta oko zajedničkih ciljeva za održiviju budućnost. Odlučni smo provesti Program 2030. koji će predstavljati obris naše unutarnje i vanjske politike kako bi se osiguralo da EU pruži maksimalan doprinos.“

(Frans Timmermans Prvi potpredsjednik Europske komisije, zadužen za održivi razvoj)

BiH ima **170.000** relativno siromašnih domaćinstava

Oko **9%** djece je **zaostalo u rastu**, odnosno suviše nisko za svoj uzrast

Oko **15%** stanovništva **nema** javno zdravstveno osiguranje

16,3% djece koja pohađaju 1. razred osnovne škole tokom prethodne godine pohađala **predškolsko obrazovanje**

Zastupljenost **žena u Parlamentu** BiH je **21%**

Pristup stanovništva poboljšanim izvorima **vode** u 2015.-oj godini iznosio je **99,9%**

U BiH svako domaćinstvo ima pristup **električnoj energiji**

Stopa nezaposlenosti (15+) se smanjuje i iznosi **20,5%** (2016. g.)

BiH izdvaja **0,2%** od BDP za **istraživanje i razvoj** što je deset puta manje od EU projekata

GINI koeficijent (mjera nejednakosti) se smanjuje i u 2015. iznosi **29%**

Koncentracija štetnih čestica **PM2.5** u gradovima iznosi **45,3µg/m³**

U BiH 2014. godine je zabilježeno **6.2347 metričkih tona emisije CO₂** po glavi stanovnika

Ukupna količina uvezenog **neopasnog otpada** u 2015. godini je za **15,5%** manja u odnosu na prethodnu godinu

Indeks zdravlja Okeana - čiste vode (40,6) ukazuje na **ugroženu budućnost mora**

Po IUCN kategorizaciji BiH u periodu od 1990.-2013. godine ima **4,7 puta više zaštićenih površina** po km²

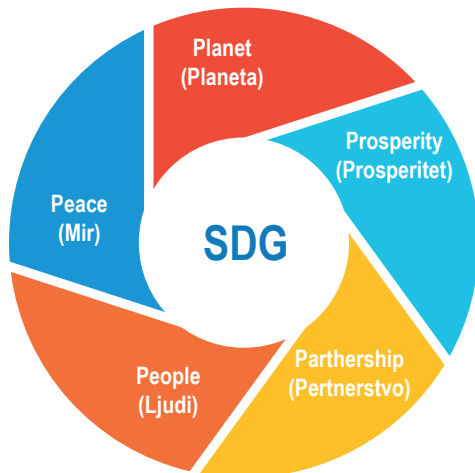
BiH je **nazadovala za 7 mjesta** prema **Indexu percepcije korupcije**

Doznake iz inostranstva su značajne za BiH (**8%BDPa**)

Projekt za provedbu ciljeva održivog razvoja

Projekt „Potpora pripremi za implementaciju Ciljeva održivog razvoja (SDG) i angažman privatnog sektora“ ima dvije komponente. Prva komponenta podrazumjeva korištenje raznih alata kao što su Rapid Integrated Assessment/Brza integrirana procjena (RIA), te SDG dashboard. Krajnji cilj projekta je pružiti potporu vlastima u BiH pri provedbi Agende 2030 putem konkretnih aktivnosti. Ishod Projekta je „partneri u javnom i privatnom sektoru pripremljeni za implementaciju SDG-a. Projekat bi trebao trajati 24 mjeseca i to od novembra 2017.g. do oktobra 2019.g. Predviđene aktivnosti su: prilagoba SDG-a u BiH, izgradnja partnerstva, monitoring i izvještavanje, kao i definiranje modela financiranja. Mapa puta SDG-a će predstavljati plan koji okrenut k budućnosti s jasnom vizijom zemlje. U narednom periodu, potrebno je analizirati gdje BiH stoji u pogledu postizanja svih 17 ciljeva. Ovaj proces će omogućiti zajedničko razumjevanje prioriteta za implementaciju. Projekat predviđa i izradu finansijskih potreba, budući da provedba SDG-a zahtjeva mobilizaciju odgovarajućih javnih i privatnih resursa. Provest će se procjene potreba kako bi se utvrdio obim potrebnih javnih i privatnih ulaganja. Ovo će omogućiti akterima izradu investicijskog plana i strategije financiranja. BiH će izlagati na Političkom forumu UN-a na visokoj razini o nacionalnim procesima po svakom od ciljeva, te utvrditi faze implementacije, finansijske potrebe kao i izvore za implementaciju.

Područja od ključne važnosti za implementaciju SDG-a su 5Ps (Prosperitet, Partnerstvo, Planeta, Ljudi, Mir).

SDG i indikatori (sustav praćenja provedbe SDG-a)

Dana 6. marta 2015. godine, na svojoj četrdesetšestoj sjednici, Statistička komisija Ujedinjenih nacija osnovala je Međuagencijsku i ekspertsku grupu za SDG indikatore (IAEG-SDG), sastavljenu od država članica, uključujući i regionalne i međunarodne agencije kao promatrače. IAEG-SDG je razvila globalni okvir pokazatelja na 48. sjednici Statističke komisije Ujedinjenih nacija održanoj u martu 2017. godine. Lista sadrži 232 pokazatelja za koje je postignut opći dogovor. Kako bi se pojednostavila primjena globalnog okvira pokazatelja, IAEG-SDG je klasificirala sve pokazatelje na tri nivoa na temelju stupnja metodološkog razvoja i dostupnosti podataka na globalnom nivou. Od aprila, 2017. godine: ažurirana je klasifikacija pokazatelja i sadrži 82 indikatora za Nivo 1, 61 pokazatelj za Nivo 2 i 84 pokazatelja Nivoa 3.

Eurostat upravlja procesom razvoja okvira referentnih pokazatelja za praćenje ciljeva održivog razvoja u EU kontekstu. Popis pokazatelja EU SDG dobio je povoljan stav Europskog statističkog sustava u maju 2017. godine. Popis sadrži 100 indikatora, strukturiranih duž 17 SDG i pokriva društvene, ekonomske, ekološke i institucionalne dimenzije održivosti kao što predstavlja Agenda 2030. Svaki SDG prikazan je kroz pet do šest pokazatelja koji odražavaju njegov opći cilj. Projekat „Potpora pripremi za implementaciju Ciljeva održivog razvoja (SDG) i angažman privatnog sektora“ predviđa izradu skupine nacionalnih indikatora, kako bi se pratio napredak po SDG agendi. Ovi pokazatelji će se nadograđivati na postojeće metode monitoringa koje koriste statistički zavodi, u cilju usklađivanja sa setom globalnih pokazatelja. Za popunu praznina u pokazateljima predviđeno je korištenje i dodatnih istraživanja i anketa. Tako je planirano da se iz MICS istraživanja generira 32 SDG. indikatora.

Novom Agendom održivog razvoja 2030. drukčije je definiran koncept suradnje unutar međunarodne zajednice u pogledu globalne obveze stvaranja bolje budućnosti za ljude i planet, temeljem kojeg će svijet ići putem održivog razvoja. Dok su milenijski razvojni ciljevi bili usmjereni na zemlje u razvoju, Agenda 2030. je globalni sporazum kojim se utvrđuje univerzalni, sveobuhvatni program djelovanja za sve zemlje uključujući nacionalne politike. Agenda 2030. usvojena je nakon trogodišnjeg procesa konzultacija, u kojem su bile zastupljene sve društvene skupine na svim razinama. Agenda se nastavlja na milenijske razvojne ciljeve, ali i na druge dokumente kao npr. zaključke Konferencije Ujedinjenih naroda o održivom razvoju Rio + 20 i Konferencija o financiranju razvoja. Nova Agenda je opsežnija, a za uspješnu provedbu treba uključiti sve resurse, domaće i međunarodne, javne i privatne. Sve zemlje moraju dati svoj doprinos, uzimajući u obzir razinu razvoja, nacionalni kontekst i vlastite mogućnosti.

Vremenska linija SDG BiH

03.04.

Vijeće ministara BiH imenovalo Direkciju za ekonomsko planiranje BiH kao tehničko tijelo na BiH nivou u procesu implementacije Agende 2030 i Ciljeva održivog razvoja

26. i 27.09

Studijska posjeta Ministarstvu održivog razvoja Crne Gore
Crna Gora je jedna od prvih država koja je u potpunosti prevela svih 17 SDGs i 167 od 169 zadataka Agende 2030 na nacionalni nivo. Za urađeno, dobila je pozitivne ocjene tijekom prezentacije na Političkom forumu visokog nivoa (HLPF) u 2016. godini. S ciljem razmjene političkih iskustava, organizirana je posjeta tima DEP-a Ministarstvu za održivi razvoj Crne Gore

20.11.

Izrađen plan zagovaranja SDG-a
Plan zagovaranja ima za cilj promociju Agende 2030 i pripremu državnih službenika institucija BiH nivoa za proces izrade akcionog plana, mape puta i izvještavanja

maj - septembar

Održan niz konsultativnih sastanaka

sa ciljem pronalaženja najefikasnijeg puta do ispunjavanja naših obaveza prema Agendi 2030., održan niz sastanaka sa relevantnim institucijama različitih nivoa vlasti u BiH

08.11.

Konsultativni sastanak projekta

"Potpora pripremi za provedbu Ciljeva održivog razvoja i angažiranje privatnog sektora". Projekat podržava Švedska SIDA, a implementira ga UN, dok su partneri relevantne institucije na svim nivoima vlasti u BiH. Cilj projekta je: Pretvoriti Agendu 2030 u konkretne aktivnosti

Izvrješća o SDG-u su ključni elementi procesa nacionalnog pregleda. Izvrješća mogu utvrditi praznine u implementaciji, uključujući nedostatke u podacima i strategijama, kao i izazove politika, kompromise i nastajuća globalna, regionalna i nacionalna pitanja. Izvrješća ne trebaju samo dati pregled trendova u pokazateljima; ona bi trebala analizirati osnovne razloge iza trendova i ponuditi prijedloge politika kako bi se prevazišle prepreke i kako bi se suočili sa novim izazovima. Učinkovito izvrješće podrazumijeva:

- Inkluzivni dijalog o politikama
- Međusobnu odgovornost
- Suradnju između vladinih agencija i ministarstava
- Koordinaciju od strane državne agencije za statistiku
- Mogućnost razvoja kapaciteta
- Omogućavanje uporedivosti između i unutar zemalja

"BiH u potpunosti podržava Agendu 2030, te kao novoizabrana članica Ekonomskog i socijalnog vijeća UN-a, namjerava „igrati aktivnu ulogu u implementaciji ovog transformacijskog obrasca za promjenu“.

(Predsjedavajući Predsjedništva BiH, Bakir Izetbegović, 71 sjednica Generalne skupštine UN-s 21, septembra 2016, New Yorku)

EU podržava ciljeve održivog razvoja. Europska unija se obvezala da će raditi na provedbi Programa Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2030., unutar EU-a, putem budućih, planiranih strategija usmjerenih na promociju održivih modela proizvodnje i potrošnje kao i u okviru vanjskih politika EU-e podrškom provedbe ciljeva u drugim zemljama.

www. zamisli2030.ba/dms Portal sadrži mapiranje SDG sa postojećim strategijama i akcijskim planovima u BiH za nivoje vlasti: BiH, entiteti i kantoni

Zašto su SDG-i važni?

Zbog čega nam je potreban veći okvir kada postoje međunarodne konvencije, politike i strategije na državnom nivou koje se bave pitanjima koja su usmjerena na Agendu 2030.? Uprkos kontinuiranom sporu oko prethodnih Milenijumskih razvojnih ciljeva, da li su izvodljivi i relevantni za sve zemlje (a ne samo za najsiriromašnije), važna naučena lekcija koja je proizašla iz njihove primjene je da imaju vremenski ograničene, univerzalne ciljeve koji rezultiraju većom mobilizacijom globalne zajednice, ojačanom suradnjom i umrežavanjem zainteresiranih strana u sektorima, zemljama i regijama, i promocijom inovacija i razmjene iskustava i

najboljih praksi. Još jedan važan argument za SDG je taj što promovira dugoročan pristup u rješavanju globalnih izazova koji nisu tipični za neke zemlje. Većina vladinih programa ima prilično kratak životni vijek od 4-5 godina, a održivost ovih programa često izaziva promjene (ponekad, previše česte) u vladinoj i političkoj agendi. SDG su postavili ciljeve za narednih 15 godina što znači da većina vlada koje su na vlasti sada neće biti 2030. godine. Imajući u vidu dugoročnu agendu i ciljeve koji su dogovorile 193 zemlje, promovira se održivost aktivnosti i pojačava posvećenost država bez obzira na promjene u političkom kontekstu.